

BOOK REVIEW

RECENZE KNIH

Nematode Vectors of Plant Viruses

TAYLOR C. E. and BROWN D. J. F.

CAB International 1997. 298 s., ISBN 0851991599

Autoři publikace jsou předními světovými odborníky v oblasti výzkumu přenosu rostlinných virů hád'átky a jejich dílo je toho odrazem. Kniha pokrývá ve dvanácti kapitolách všechny aspekty tohoto způsobu přenosu virů.

První kapitola je věnována historii zkoumání přenosu virů hád'átky a uvádí všechny důležité milníky v něm dosažené. Druhá kapitola se zabývá morfologií a ultrastrukturou hád'átek z řádů Dorylaimida a Triplonchida, do kterých patří všechny druhy přenašečů rostlinné viry. Třetí kapitola je zaměřena na taxonomii a identifikaci vektorů rostlinných virů a je doplněna i klíčem k jejich určení. Ve čtvrté kapitole je popsáno geografické rozšíření jednotlivých druhů hád'átek – přenašečů rostlinných virů – s hlavním důrazem na evropské země. Ekologie různých rodů hád'átek je náplní páté kapitoly. Čtenář se zde dozví o životních cyklech, distribuci hád'átek v půdě, jejich perzistenci, lokálním rozšiřování a je zde také posouzen vliv určitých stanovišť na populace hád'átek. V další kapitole jsou probrány jednotlivé aspekty vztahu mezi hád'átkou a jejich hostitelskými rostlinami – způsob výživy u různých rodů hád'átek, jejich škodlivost a reakce rostlin na toto působení na úrovni histologické i biochemické. Sedmá kapitola podává přehled o všech virech přenosných hád'átky včetně těch, u kterých ještě konečný důkaz o jejich přenosu tímto způsobem nebyl podán. Osmá kapitola se zaměřuje na vlastní přenos virů hád'átky. Je zde ukázáno, jak se identifikuje tento způsob přenosu, jak se identifikuje vztah mezi hád'átkem a daným virem, jaká kritéria musejí být splněna, aby důkaz přenosu určitého viru určitým druhem hád'átka mohl být uznán. Samozřejmou součástí této kapitoly je i popis vlivu jednotlivých faktorů na přenos virů: vliv vývojového stadia hád'átka, vliv doby nabývání, vliv izolátu viru, populace vektora a druhu hostitelské rostliny. V deváté kapitole jsou vysvětleny mechanismy přenosu a jejich specifita – retenční místo ve vektoru, mechanismy retence a disociace viru. Další kapitola se zabývá možnostmi ochrany proti virům přenášeným hád'átkou od agrotechniky přes chemickou ochranu a rezistentní šlechtění až po legislativní opatření. Jedenáctá kapitola podává přehled o metodách diagnostiky virů a monitoringu, identifikaci a chovu hád'átek. Závěrečná dvanáctá kapitola ukazuje výhled do budoucnosti a vyzdvihuje především možnosti molekulární biologie při studiu přenosu rostlinných virů hád'átky.

Jednotlivé kapitoly jsou podle svého charakteru velmi vhodně doplněny mapkami, schématy, perovkami a zdařilými fotografiemi z elektronového mikroskopu. Publikace je doplněna seznamem více než osmi stovek citací, které umožňují vyhledávání dalších detailnějších informací. Popis jednotlivých používaných metod umožňuje případnému zájemci prakticky ihned začít s pokusy. Je obdivuhodné, že v tomto případě dva autoři dokázali vytvořit stejně kvalitní dílo jako v jiných případech celý autorský kolektiv. I když od vydání této knihy uběhly již dva roky, domnívám se, že údaje v ní obsažené budou aktuální i v nejbližších letech.

Z uvedeného vyplývá, že kniha *Nematode Vectors of Plant Viruses* je uceleným rozsáhlým a velmi kvalitním zdrojem poznatků nejen pro začátečníky v rostlinné virologii, ale i pro zkušené pracovníky v tomto oboru.

Pavel Ryšánek (Praha)